

Občinam še več samostojnosti

MALO RAZPRAVLJANJA O ZANIMIVIH POREČILIH

(Nadaljevanje s 1. strani)
Cevrap so odborniki OLO že pred seboj dobili raznopravno poročila sveta za pravne zadeve in splošno upravo, predsednika senata za prekrške ter poročila o delu okrajnih sodišč v Metliki, Novem mestu in Trebnjem (za leta 1956), niti bilo o problemih teh področij niti kaj živahnega razpravljanja. Kratke izvlečke iz poročil (o katerih bomo zaradi pomanjkanja prostora v današnjih številkih se poročali) so podali na seji načelnik TNZ Boris Cizmek-Bor, predsednik senata za prekrške toy. Hribar in predsedniki 3 okrajnih sodišč. Gledate zadev, ki naj bi jih reševali sveti za notranje zadeve pri občinah, je menda v resnicu tako, kot je na seji dejal Nace Mrvar iz Zužem-

Tržno poročilo

V ponedeljek, 3. junija, ni bilo okoli poi devete ure na tržu dobiti nič drugega kot solato, nekaj semen, sadike in rože. Živil in kmečkih pridelkov je bilo malo, več pa lončenih in voljenih izdelkov, pretiskanih in glinenih podstavkov.

Meno se je nekoliko posenilo. Govedino prodajalo po 250 din, telečino po 300 din in svinino po 350 din.

S SEJMISČA

Tudi sejmische je bilo slabo obiskano. Pripeljali so le 267 komadov goveje živine, od tega je bilo povedanih 76 glav. Pratičev je bilo pripeljanih 1.336, prodanih pa 737. Vole so prodajali na čez po 60.000 do 80.000 din, na vago pa 115 – 130 din kilogram. Krave so čez po 28.000 do 55.000 din, na vago pa po 70 do 100 din kilogram. Za junce so zahtevali od 18.000 do 40.000 din. Povprečna cena pratičev je bila od 2.400 do 4.000 din.



Tako je Bihać sprejel mladino Banije, Korduna, Krajine, Like in Slovenije 24. maja — v zelenju in evetu

— STEFAN SIMONČIĆ, predsednik okrožnega sodišča:

PRAVICE STRANK

v splošnem upravnem postopku

Zakon o splošnem upravnem postopku nalaga organom, da izdajo odločbe praviloma v enem mesecu, najpozneje pa v dveh mesecih. Ce pa organ tega v tem roku ne storii, ima stranka pravico pritožbo na višji organ. Pritožbeni organ obravnava to posebno pritožbo, kakor da bi bil stranka zahtevki zavrnjen.

V odločbi se mora odločiti tudi stroških postopka, n. pr. potni stroški urednih oseb, izdatki za priče, izvedence, ogled. Po pravilu trpi stroške tisti, ki je postopek povzročil. Stroške, ki so nastali po krivdi ali iz nagajivosti, trpi povzročitelj. Plaćila stroškov se oprosti stranko, če bi bilo zaradi plaćila ogroženo preživljivanje družine. Oprostitev plaćila stroškov izda organ na strankin predlog, podprt s potrdilom pristojnega občinskega ljudskega odbora o premoženjskem stanju. Ce organ tak predlog zavrne, se lahko stranka pritoži.

Tudi določila o taksaх za pritožbo ni treba podcenjevati. S tako opustitvijo se pritožbeni postopek zavrelce, strankam pa povečajo stroški, kajti organ vzame vloge v pretres, ko so pravilno kolekovane.

III

Zakon o splošnem upravnem postopku ustanjuje še vrsto izrednih pravnih sredstev, ki jih je moži uporabljati zoper pravnomočne odločbe. Tako n. pr. obnovno postopka, spremembu in odpravo odločbe v zvezlih s pravnim sporom, zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo vloži javni tožilec, odpravo in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici, s privolitvo stranke, izredno razveljavitev in ničnost odločbe, vendar pa podrobnejše obravnavanje vseh pravnih ustrepor presegajočih tega sestavka.

Zato le še nekaj besed o izvršbi, ki jo obravnava ta zakon v svojem 4. delu. Do teh prisilnih ukrepov pride takrat, če zavezanci ne izpolni svoje obveznosti iz upravne odločbe. Izvršbo pa je treba opravljati na tak način in s takim sredstvom, ki sta za zavezanca najmileyša, pa se z njima vendarne doseže namen. Zato mora izvršilni organ pri izbiro rubljivih predmetov to stalno upoštevati, če pa to načelo krši, ima zavezanci pravico do pritožbe. Tudi se sme opraviti izvršilno dejanje ob državnih praznikih, nedeljah in ponoči le na podlagi posebnega pismenega naloga. V upravni izvršbi se opravljajo le tiste izvršitve upravnih odločb, katerih predmet je izpolnitve nedarnih obveznosti, n. pr. storitev ali opustitve, in če se vodi izvršba na denarne prejemke delavcev in uslužbenec državnih organov, pri katerem so ti v delovnem ali uslužbenem razmerju. V vseh ostalih primerih pa ne opravljajo izvršibe izvršilnih upravnih organov, običajno organi uprave za posle obče uprave pri občinskem ljudskem odboru, ampak okrajna sodišča. Zavezanci t. j. oseba, ki je dolžna izpolniti obveznost, trpi stroške izvršilnega postopka, če pa ostane izvršba brezuspešna in se tudi ti stroški ne morejo izterjati od njega, jih trpi stranka, ki je predlagala izvršbo.

Iz vsega tega sledi, da Zakon o splošnem upravnem postopku ni le izpolnil vrezli v naši upravnim zakonodajam, ampak je tudi v skladu z ostalimi temeljnimi načeli naše družbenih, političnih in državnih ureditev. S tem pa ni utrdil samo sistema komunalne ureditev, polozajem vloge upravnih organov, ampak tudi demokratične pravice državljanov, kadar in to ni redko, nastopajo kot stranke v upravnih sporih.

Nadaljevanje s 1. strani)

berka, ko je omenil, da je vprašani s tega področja veliko, toda občinski svet premalo delajo. In tako tudi je. Državljani in organizacije puščajo vse skrb za red in mir, promet, počasno varnost, kriminal, matične zadeve, problemi Ciganov in številne ostale zadeve na tega področja samo na rameni organov TNZ. Tu je bilo doslej vse premalo sodelovali v službo družbenega upravljanja. (Vse bomo o teh vprašanjih pletili v prihodnjih številkah Določitev.)

Medtem ko smo lahko bili na 3. mestu v LMS sledila številna prekršek, gre zdaj na boljše; kaže, da smo že 10 odstotkov pod rešenjem upravljencem v kaznovanju. — Okrajska sodišča imajo največ težav glede nezadostnega pogodb.

Poročil predsednikov 3 okrajnih sodišč je dopolnil predsednik okrožnega sodišča Stefan Simončič.

Med popoldanskim nadaljevanjem se je odborniki redili v zadnjem sledilje glede jamstev, prošenj in pritožb, poslušali so poročila 4 okrajnih komisij in potrdili tudi imenovanja novih članov vseh okrajnih svetov.

Tragična smrt Šentjernejčana

V sredo, 29. maja, je v Ljubljani tragično premrtil toy. FRANC GOLOB iz Dol. stare vase pri Šentjerneju. Peščenki Golob, upokojenec, nekdajni dolgoletni tajnik Šentjernejske občine in predsednik KLO Starja vas, je pred leti zaradi bolezni izgubil nogo. V sredo je šel v Ljubljano po novo protezo. Na postaji je njega in Štefan Slavka. Vsi skupaj so odšli po proti stanovanju na Titov cesti, v bližini doma je otrok stekel čez cesto in mati na njim. Oče Jima je počasi sledil. Tedaj je v veliko vreme, prav prej, da je vstopil v avtobus mariborski avtobusni park. Že načrtovanem načinu ni mogel tako hitro umakniti. Avtobus ga je podrije in se vsekaj že kaznil 26 metrov za težo.

Promet narašča, motornih vozil je vedno več, zvezne so na vse strani vzpostavljene in zelo ugodne. Prav je takole. Vendar pa bi moral biti vsa ta, predvsem eksprezna avtobusna vozila v rokah večih v obzirih voženje. S preveliko hitrostjo in nesmiselnim divljanjem so ogrožena življenja potnikov v avtobusih ter pocev in vozil po cestah!

Novica tedna je, da so Američani voljni pogajati o ustaviti poskusov z vodikovimi bombami, če... Rusi sprejmejo nihjivo načrt za medsebojno nadzorstvo. Novica sicer ni uradno potrjena, ker ameriški delegat Stassen na zasedanju razočarljivog podobora OZN v Londonu je ni prišel s tem predlogom na dan. Videti pa je, da tudi ameriško javno mnenje postaja vedno bolj vzemirjeno zaradi poskusov in da je postal politično koristno, spremeniti dosedanje tega stališča v tem pogledu, da ne bi svet gledal v Ameriki edino velesilo, ki ji ni do sporazuma o razočarljivosti.

Sicer pa je ameriška politika v zadnjem času doživelja dva precej neprilejna udarca: prvi udarec je prišel s Formoze, kjer so 24. maja izbruhnili neredi in demonstracije proti Američanom, drugi udarec pa je sklep Velike Britanije, da bo ublažil prepoved izvora v LR Kitajska. Po kitajski intervenci na Koreji so Združeni narodi sprejeli sklep o embargu ali prepovedi izvoza strateških surovin in izdelkov na Kitajsko kot kazen za intervencijo na Koreji. Seveda je bil ta sklep predvsem posledica ameriškega vztrajanja. ZDA niso občutile škode zaradi embarga proti Kitajski, pač pa je študija veliko hitrostno in nesmiselno divljanje, ki je izgrevina in plug, sicer bi lahko prišlo do večje neštevki človeških žrtev.

V Washingtonu britanske sklepa niso ugodno sprejeli, vendar pa je vseprav razumejo britanske razloge za ta korak. Neprjetno jim je še posebej zato, ker je

prišel ta korak v času, ko je njihov ugled na Daljem vzhodu precej trpel zaradi formoških dogodkov. Toda stvari ni mogoče spremeni in na splošno Američani se niso takib silovito reagirali, ker so prej ali sije pričakovali, da bodo Britanci tako ukreplali.

Srednji vzhod je ostal še prav nemire, kot je bil. To pot se je neko-

Francijo in Tunizijo v zadnjem tednu še nevarnejše zaostri. Do prve hujše zaostritev je prišlo že po sklepni francoske vlade (tuk preden je odstopila), da umakne gospodarsko pomoč Tuniziji zaradi njenih simpatij do alžirskega upornikov. Toda pred nekaj dnevi je prišlo na tunizijskem ozemju do prav hudega incidenta, ki je veljal življenje več tunizijskih vojakov in med katerim je bil hudo ranjen generalni sekretar tunizijskega ministra za zunanjost Hadžeri. Njega je bil poslat na tunizijsko-alžirsko mejo predsednik vlade Habib Burgiba z nalogo, da prouči položaj in mu poroča. V Tuniziji je namreč okrog dve sto tisoč alžirskih beguncov, ki so v veliko breme mladi tunizijski državi.

Hkrati se je zaostriло vprašanje navzočnosti francoskih čet v Tuniziji, ki so po incidentu dobitile ukaz, da dva dni ne smijo iz kasar. Sam predsednik Burgiba je povečal, kaj žali in tare Tunizije: »Nesporo dejstvo je, da se tej državi, ki je bil od marec januari neodvisna, določene osebe vedelo, da da so v okupirani državi.«

Za teden dni je bilo torej dovolj dogodkov. In čeprav je ta čas zelo kratek, je celo v teh dogodkih videti zgodovinski ozadje in logično nadaljevanje. Vse svetovno dogajanje je kot morsko valovanje, le da ni nikoli na tanko enake plime in oseke, ampak stremljenje k napredku in novemu, predvsem pa k novemu, ki za narode Azije in Afrike pomeni boljše življenje, to je, več materialnih dobrin in predvsem vec svobode.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

• Član nacionalnega sveta alžirske fronte narodne osvoboditve Mohamed Jaz je zahteval od generalnega sekretarja Združenih narodov, naj razširi okoliščine, v katerih je prišlo v Melous, 120 kilometrov od mesta Alzira, do pokola tri sto muslimanov.

• V glavnem mestu Pakistana Karachi se je začela konferenca sveta ministrjev bagdadskega pakta, ki se je udeležujejo predsedniki vlad Pakistan, Iraka, Turčije in Irana, britanski zunanji minister Selwyn Lloyd in ameriški predsednik. Na konferenci prevladujejo dve stališči: eni bi predvsem radi razvijali gospodarsko sodelovanje, drugi pa so ogrevajo za vojaško plat pakta.

• Državni sekretar za zunanjih zadev Kosta Popović je prispev v Oslo na uradni in prijateljski obisk na Norveško. Na letalsku stacijo sta ga med drugimi sprejeli zunanjih minister Halvard Lange in jugoslovski veleposlanik na Norveškem Vladimir Roločić.

• Vodja egiptovske delegacije je izjavil, da je v britanski delegaciji na finančnih zadevah, da je vodilni predstavnik načrta za pomoci obsojenemu občinstvu pri občino Crnomelj in Novem mestu.

Svet za notranje zadeve je sklenil predložiti OLO, da imenuje novo občino občinstva v Crnomelju in Novem mestu. Komisija bosta imeli podobne naloge, medtem ko bo okrajni odbor prevzel predvsem nadzorstveno nalogo, dodeljeval bo denarna sredstva tistim obsojenim občinstvom pri občino Crnomelj in Novem mestu. Komisiji bosta imeli podobne naloge, medtem ko bo okrajni odbor prevzel predvsem nadzorstveno nalogo, dodeljeval bo denarna sredstva tistim obsojenim občinstvom, ki jih bosta predlagali občinski komisiji, rejeval bo morebitne pritožbe, vloge odborov, skrbel za sodelovanje in podobno. Občinski komisiji bodo pomagali tudi matičarji in komandirji postaj LM,

• Vodja egipčanske delegacije je izjavil, da je v Rimu pogajal z britansko delegacijo na finančnih zadevah, da je vodilni predstavnik načrta za pomoci občinstvu pri občino Crnomelj in Novem mestu.

• V Ameriki puščajo Nevado

je spet eksplodirala manjša atomská bomba, ki jo je opazovala skupina 200 vojaških izvedencev na razdalji 12 kilometrov. Pred taklim sploh ni bilo znano, da bo takrat eksplodirala bomba, ki je bila dojšča do najboljšega britanskega funkcionarja Sterlinga, ki je zavrnjen v grobino 4444 metrov, kar je evropski rekord. Vrtajo pa se naprej.

• Evropski rekord izvrtline

Ker so domnevalli, da so v Crnomelju primorju bogata načrta za pomoci občinstvu, se začeli s poskusom vrtanja. Tačko so v Buijaric pri Petrovcu prodriči v globino 4444 metrov, kar je evropski rekord. Vrtajo pa se naprej.

• V nedeljo konjske dirke v Krškem

Klub za konjski šport »Posavje« Videm-Krško je razpisal letosnjе prve posmislanske konjske dirke na Krškem polju, ki bodo v nedeljo 9. junija ob 14. uri popoldne na stadionu Matije Gubca v Krškem. Razpisani je za 200.000 dinarjev nagrad: na zporedre so zanimive kasaške in jahalne točke, pri katerih bodo sodelovali člani slovenskih in hrvaških klubov. Na stadionu bodo uredili totalizator. V 4. in 5. dirki bodo sodelovali tudi konji kasaškega porekla in delovni konji iz Šentjernejskega področja, zato vabi priedelite vsljubitelje konjskega športa.

mo v dveh obrokih in sicer po polovici spomladni, drugo polovico pa ob prvi košnji. Gnojili lahko zbranamo, kajti to koristi tudi deteljiščem.

Še to: včasih superfosfat da tudi na zakisanih tleh boljši pridele od thomasov. Vzrok je v tem, ker v takih tleh primanjkuje žvepla, važnega rastilinskega hranila, ki ga pa superfosfat vsebuje. Na tem pa mora pridobil potrebne izkušnje vsak kinetovalec sam za svoje njive.

V kolikor smo zamudili spomladansko gnojenje deteljiščem, jih pa pognojimo z vso količino gnojil sredaj ob prvi košnji. Za lahko peščeno tla seveda to ne velja, ker moramo na takih tleh deteljišča večkrat gnojiti, sicer se nam hranila prehitro izperejo.

Gnojenje s 500 kg fosforilnega gnojila in 300 kg kaličivnega gnojila na ha da najmanj za 30% več pridelek, to je od 1600–2000 kg več pridelanega sene na ha. Uporabljena gnojila stanejo 9.800 dinarjev, vrednost več pridelanega sene pa znaša od 16.000 do 20.000 din. Vloženi denar za gnojila za gnojenje deteljišč se nam torej obrešte s 70–100%. Ali se to izplača menda ni treba nobenemu kinetovalemu se posebej tolimaciti.

Kinetovalec Letos vse kaže na slab pridelek sene, zato ne zanudit priložnosti za povečanje pridelka deteljišč: letosnjă izkušnja pa vas bo tudi naučila, kako z deteljišči pravilno ravna.

Takrat jih je pomoč najpotrebnejša

</div

Življenjski jubilei Vlada Berceta



Pred 50 leti, 7. junija 1907, se je rodil v Šentjanžu na Dolenjskem naš jubilant VLADIMIR BERCE. Kot prvi moški potomec je bil v izredno veselje vse družine, zlasti pa očeta. V družini je bil deležen posebne ljubezni, ker je že kot otrok kazal tiste značilne lastnosti, ki so ga spremajale vse življenje in ki ga odlikujejo še danes: dobrošrnost, odkritost in poštovanje, pozneje pa se je tem pridružila še družabnost.

Kljub temu, da mu je oče, ki je bil šolski upravitelj, pričkal vse težave in žrtve učiteljskega poklica, se je vendar kot mlad študent odločil s posebno ljubezni za učiteljski stan. Prav gotovo takrat niti stutiti ni, da se bodo edetove napovedi tako kmalu uresničevale. Komaj je leta 1927 začel s šolskim in izvenšolskim delom na Mirni, že je moral v Loški potok, žas naslednje leto pa zopet nazaj na Mirno. Ko je odslužil vojaški rok, ga takratni klerikalni režim ni hotel sprejeti v službo, pač pa ga je pustil brezposelnega vse leto, potem pa ga je namestil na Trebelno, ne da bi mu priznal že opravljeni službeni leta. Kljub temu pa je naš Dari ostal naprednjak, ki je še tembolj vneto odpiral ljudem oči z naprednjimi idejami, izobraževanjem itd. Ker je bil v svojih načelih trden in neomajen, je moral s Trebelnega na Koprivno na Koroškem, ki je včetek 30 km oddaljeno od vsakega prometa. Toda zmotili so se, da so misili, da bo Dari na tem ka-

nčilno presegel vse, kar je imel. Njegov moderni pogled na sport in telosno vzgojo se naši številne učence in ljubitelje telosne vzgode, ki so vse dobiti priznanje. Toda to je le ena nastavitev njegovega dela, ki ga suvereno obvlada. Njegov optimizem v mladega človeka je tudi na žahovskem področju iz načinljivih gimbazijev vzgoli vrsto danes kvalitetnih mladih šahistov v Novem mestu. Sam je dolgoletni aktivni

Naj uspe!



Igralska družina s Sinjega vrha je uporila komedijo »Vozel«, zagrli so jo tle fantje in dekleta.

Naše gasilsko društvo je spet naredilo korak naprej. Pred kratkim je bilo dograje-

Naj uspe!

Kaj? Želja mokronoških gasilcev, da že vendar spravijo pod streho svoj gasilski dom. S pomočjo množičnih organizacij, zlasti KUD, so organizirali prvomajsko prireditve, ki je vsestransko lepo uspela, tudi finančni rezultati je bil zadovoljiv. Gasilsko društvo se iskreno zahvaljuje vsem, ki so prispevali, kakor že bodo, da je prireditve tako lepo uspela. Imeli so sicer smolo, da jim je zmanjšalo vina, a se je dobljalo mene, ki ga je priskrbel. Malo je sicer dalo po »rožicah«, pa pravijo, da je mene vseeno nekaj zaslužil.

Društvo je sklenilo, da takoj zase dograjevati dom, da bo do jeseni, ko bo društvo praznovalo 75-letnico obstoja, pod streho.

Naj uspe!

Gasilci

za katerega dela vse življenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Okupacija ga je zatekla na Mirni. Popolnoma jasno mu je bilo, kje je njegovo mesto in delo, zato se je takoj pridružil OF in delal kot aktivist na terenu, pozneje pa v raznih enotah NOV. Tudi intencija je moral okusiti in sicer v Gorasatu v Italiji. Tako je doživel osvobajenje in povest, da je storil kolikor je zmogel za boljše življenje ljudstva, iz katerega je izšel in

zenskem mestu doživel »spreobrnjenje«. Imel je toliko več časa za delo z otroki, ki jih je odetovsko ljubil in jih vzgajal v naprednjake.

Okupacija ga je zatekla na Mirni. Popolnoma jasno mu je bilo, kje je njegovo mesto in delo, zato se je takoj pridružil OF in delal kot aktivist na terenu, pozneje pa v raznih enotah NOV. Tudi intencija je moral okusiti in sicer v Gorasatu v Italiji. Tako je doživel osvobajenje in povest, da je storil kolikor je zmogel za boljše življenje ljudstva, iz katerega je izšel in

Profesor Marijan Dobovšek petdesetletnik

Bolj kakor jubilant sam bo novomeška mladina in javnost presečena z delstvom, da objava vseh vladnih mladostnikov zavzemi in neutrujni javni delavec prof. MARIJAN DOBOVŠEK petdesetletnico svetega življenja.

Rodil se je 5. junija 1907 v Ljubljani. Oče Franc, muzejski preparator, je padel v prvi svetovni vojni in zapustil materi pet nepreklicenih otrok. Med njimi je Marijan po opravljeni maturji na klasični gimnaziji končal leta 1922 filozofskega fakulteta (zemljepisna skupina) in nastopal leta 1933 suplementno mesto na novomeški gimnaziji. Po treh letih je bil dodeljen ženski gimnaziji v Ljubljani, od 1. 1938 dalje pa je opravil službo referenta za televizijo. Leta 1945 se je vrnil na novomeško gimnazijo kot profesor geografije in zgodovine. Njegova vsestranska sposobnost in delovna vmenja ga je priznala skoraj v vse veje kulturnega, mladinskega in televizualnega delovanja. V posvetnem društvu Dušan Jerič je nastopal sam kot igralec. Pri številnih proslavah in akademijah so televadne in folklorne tečke, ki jih je pripravil z neizčrpno iznajdljivostjo in dovršenostjo, zapustile nepozabne užitke. Vse vso vznadljivost je pripravil mladince za izlet Partizana v Prago. Naj omenimo zelo uspel nastop osmeščev v orodni televodbi leta 1951, zlasti pa njegovo pristno in dinamično obdelavo Beethovenovega Turškega marša.

Njegov moderni pogled na sport in telosno vzgojo se naši številne učence in ljubitelje telosne vzgode, ki so vse dobiti priznanje. Toda to je le ena nastavitev njegovega dela, ki ga suvereno obvlada. Njegov optimizem v mladega človeka je tudi na žahovskem področju iz načinljivih gimbazijev vzgoli vrsto danes kvalitetnih mladih šahistov v Novem mestu. Sam je dolgoletni aktivni

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem praznunu mu iz srca čestitamo na OLO Trebnje kot šolskega nadzornika, pozneje na Ministervu za prostovet kot načelnika personalnega oddelka, sedaj pa je ravnatelj nižje gimnazije na Mirni. O delu, ki ga je opravil, velja, da je mnogo let med naše ljudstvo. Prav posebno pa mu čestitamo njegovi stanovski tovarisi in priatelji z željo, da bi nas je dolgo let bogatili s svojimi odlikami: odprtih srcem, družabnostjo, pravčnostjo in pogostenostjo!

izvenje. Če kdo, potem je on učitelj v pravem pomenu besede. Skozi vseh 30 let službovanja je to vedno izpravel.

Ob njegovem jubilejnem pr

Deset let SGP PIONIR

Za 10-letni jubilej največjega dolenjskega gradbenega podjetja smo postavili direktorju SGP PIONIR tov. Ivanu Kočevarju in predsedniku delavskega sveta podjetja tov. Ivanu Židaneku nekaj vprašanj. Odgovori nanje nas seznanajo z delom, uspehi in problemi naših gradbincov.

Desetletnica SGP PIONIR je pravzaprav praznik vsega dolenjskega povojnega gospodarstva, saj so delovni uspehi vašega kolektiva temno povezani s skoraj vsemi vojnimi zgrajenimi objekti v okraju. Kaj stejetje ob jubileju podjetja za njegov glavni uspeh?

Medvojno razdejanje Dolenjske in Belo krajine je terjalo na območju takratnega novomeškega okrožja ustanovine domačega gradbenega podjetja



Predsednik delavskega sveta
Ivan Židanek

Naše bralce bo zanimalo, če jim kratko ponovite, kaj vse je PIONIR doslej zgradil.

V svojem prvem desetletju je PIONIR izvršil 126 industrijskih objektov, 156 stanovanjsko-upravnih objektov s 464 stanovanji, 9 vojaških objektov, 72 kmetijskih zgradb, 47 skladišč in garaž, 32 regulacij in mostov, 21 cest in druge ceste, 15 šol, 11 bolnišnic in zdravilišč ter 872 manjših del na območju novomeškega, kočeverskega in trboveljskega okraja. Ljubljane in Ljubljane — okolice. Skupna vrednost doslej opravljenih del podjetja znaša 7 milijard in dobro 95 milijonov dinarjev.

Ce bi našeli nekatera najvažnejša dela, moramo omeniti: tovarno ročatškega papirja v Vidmu, BELSAD, tovarno učil in železolivarno v Črnomlju, tovarno pletenja v Metliki, žitna skladišča v Straži, Gradacu in Rosalnicah, industrijski in stanovanjski objekti za rudnik Senovo, elektrarno v Breštanici in papirnico v Radečah, skladišča in stanovanja za rudnik Šentjanž v Kanjžaricah, mostove v Straži, Gradacu, Rožnem, Blencu in viaduktu pri Ivančni gori, bolnišnico v N. mestu in Brežicah, stanovanjske kolonije v Krškem, Brežicah, Straži in Novem mestu, kmetijski objekti na Dobu, Pogancih, Lanjsprežu, Metliki, Črmošnjicah, Blatnici, Planini, Zalogu, Bizejskem, na Kočeverskem pa v Slovenski vasi, Miksi, Koprivnici, Čvrljščarjih, Primozih itd., pa se del avtoceste med Ivančno goro in Dobom ter pod.

Direktor podjetja Ivan Kočevar

Stevilke olajšajo bralcu predstavo: ali nam lahko naštejete, koliko približno ste vgradili v teh letih raznega materiala?

V teh 10 letih je SGP PIONIR vgradilo 2.200 vagonov cementa, 26.138 vagonov agregatov (peska, gramoza, kamna in mlyke), 1860 vagonov lesa vseh vrst, 4.040 va-

gonov zidne in 381 vagonov strelne opake, 237 vagonov betonskega železa, 1704 vagonov apna, potrabilo je 101 vagon goriva za kamione, 13 vagonov žičnikov.

Zadržna hranilnica in posojilnica v Novem mestu

razpisuje

DVE MESTI BANČNIH USLUŽBENCEV

Pogoj za sprejem je dovršena ekonomski srednja šola odn. višja srednja šola z maturo. Osnovna in dopolnilna plača po uredbi o plačah bančnih uslužbencev. — Nastop službe takoj. — Prosje je vložiti do 20. junija 1957.

Krajevemu prazniku Dolenskih Toplic je bil letos med drugim dan poseben poudarek tudi s tem, da je bila tega dne, 24. maja, odprta stalna muzejska razstava NOB. Pri tem seveda negre za ustavitev nove muzejske ustanove, temveč le za krajevno pogojeno in krajevno zanimivo zbirko, ki obsegata določeno temo, v našem primeru obdobje osvobodilnih bojev, in ki s predmeti, zlasti pa s ponazorili in fotografiskimi posnetki, prikazujejo ozemlje prikazovati vse, kar je krajevno pomembno in značilno za obdobje NOB. Razume se, da mora biti taka zbirka urejena po načelih, kot jih terja sodobna muzeologija, ali se jim mora vsaj z danimi možnostmi približati. Gre to torej za pravilno notranjo strukturo muzejske razstave, za ustrezno časovni raspored dogodkov in predmetov, ki jih ponazarjujejo, in za estetsko ugodno podobo celotne razstave. Za to so seveda potrebitni v prvi vrsti ustrezni prostori. In ne na zadnjem mestu mora za zbirko skrbeti človek, ki mu čuvanje in izpopolnjevanje zbirke ni samo zadeva sreca in ljubezni, ampak tudi znanja in vsej osnovnega poznanja muzejske prakse in ki je za svoje delo odgovoren svoji matični muzejski ustanovi, to

se pravi muzeju, na katerega področju je muzejska zbirka.

I.

Pri izbiri kraja, v katerem naj bi bila urejena in odprta stalna krajevna muzejska zbirka, je treba izbrati kraj, ki po svoji zemljepisni legi predstavlja nekako središče večjega ali manjšega okoliša, ki je zgodovinsko pomemben ali vsaj zanimiv, narodopisno značilen itd., ki že hrani, čeprav zasebno zbirko muzeali, zadevajočih kraj in okoliš, katero je vredno in potrebno ohraniti in napraviti javnosti dostopno (če je že iz kakršnih koli vzrokov ni mogoče uvrstiti v zbirke pokrajinskih ali ali osrednjega muzeja), ali kraj, katerega pomembnost v določenem zgodovinskem obdobju (n. pr. NOB) je možno s predmeti in zlasti ponazoriti in posnetki prikazati tako, da pritegne zbirko pozornost širše javnosti in šol ter tako v svojem okolišu kolikor toliko ustrezno izpoljuje svojo ljudsko-prosvetno in vzgojno nalogo.

Izogibati se je torej treba prenaglih izpolnitve sicer razumljivih in dostikrat hvalevrednih lokalnih pobud in želja po ureditvi nekakih lokalnih muzejev, zlasti če mimo vneme posameznika ali skupine n ostalih pogojev za ta-

ko ustanovo ali pa so ti pogoji nezadostni. Prevelika ambicioznost v tem pogledu je ne samo v državi ampak tudi pri nas v Sloveniji privela nekaj poskonk, že do prenasičenja. Predvojni slovenski muzejski ustanovam v Ljubljani, Celju, Ptuju in Mariboru z več desetletnim ali celo nad stoletnim razdobjem svojega razvoja se je med obema vojnama pridružil ljubljanski Mestni muzej, tik pred drugo svetovno vojno pa se muzej v Skofiji Loka. Odprtja je bila tudi osnovna zbirka za Posavski muzej v Krškem, nameravano ureditev Dolenskega muzeja v Novem mestu pa je v zametku zstrli izbruh vojne

Po osvoboditvi se je pri nas muzejstvo silno razmahuilo. Ne samo, da sta se iz nekdanjega Narodnega muzeja kot samostojni centralni ustanovi izločila Etnografski in Pridoresovni muzej, ampak so tem stopili ob stran še Muzej na Gorjiskem z muzejem v gradu Kromberku, za Tolminsko v Tolminu, v slovenski Istri pa smo pridobili pomembni muzej v Kopru z občinskim muzejem v Piranu. Na Koroškem je zrasel Delavski muzej na Ravnah, predvojnim muzejem na Stajerskem pa se je po

izločila Moderna galerija. Vse to v Ljubljani.

Poobodenje je tudi drugod po Sloveniji. Samo na Gorenjskem so se n. pr. loškemu muzeju pridružili dva ali celo trije muzeji v Kranju, muzej na Jesenicah, Kovački muzej v Kropi, Tehniški muzej v Železnikih, vsaip v pripravi pa so še muzeji v Radovljici, v Tržiču in Kamniku. Narodni muzej je razen tega uredil zbirko sakralne umetnosti na

Janko Jarc

plejskem otoku, pripravlja pa tudi kulturnozgodovinsko zbirko na blejskem gradu. Osovno Notranjska in Primorska sta dobili svoje muzejske instanove v Postojni z Notranjskim in samostojnim Speleološkim (jamskim) rudniškim muzejem v Idriji, na Gorjiskem z muzejem v gradu Kromberku, za Tolminsko v Tolminu, v slovenski Istri pa smo pridobili pomembni muzej v Kopru z občinskim muzejem v Piranu. Na Koroškem je zrasel Delavski muzej na Ravnah, predvojnim muzejem na Stajerskem pa se je

in prosvetne politike občin, okrajev, republike ali države, temveč tudi njihovo finančno politiko in znotujljivost.

Z vprašanjem upravičenosti razširitev muzejske mreže na Dolenskem in Posavju se je že pred leti ukvarjal posvet upravnikov muzejev na Dolenskem in v Posavju in sodelovali predstavniki muzejev, da na tem področju ni več potrebe po novih samostojnih muzejskih ustanovah, pač pa so dane po zgornji označenih načelih in krajevnih pomembnostih možnosti za ureditev krajevih muzejskih zbirki bodisi zgodovinskega, kulturnozgodovinskega, memorialnega itd. značaja, ki pa so sestavni del pokrajinskega muzeja, na katerem področju so.

(Za podrobnejšo ureditev medsebojnih odnosov bi bil morda potreben poseben pravilnik oz. posebni člen v Pravilniku, kot ga predvideva Odlok o družbenem upravljanju muzejev).

Po teh ugotovitvah in sklepih uprav muzejev na Dolenskem in v Posavju, sproščeni javnosti v članku tov. J. Durarja v našem tedniku ob Mednarodnem tednu muzejev, in s katerimi se je soglasil tudi posvet gospodarskih in prosvetnih delavcev bivšega krajškega okraja v jeseni 1954, smiseln po jih z analognimi spoznanji za vso Slovenijo po-

KRI ZA ŽIVLJENJE

Pretekli teden so oddali kri na novomeški transfuzijski postaji: Marija Jakša, Pepe Biažič, Cveta Starman, Draga Košmrlj, Vinko Verlec, Anton Teropič, Jože Barbo, Ivan Beve in Franc Gai — uslužbenci novomeške bolnišnice; Angel Lazar, Anton Colarić, Janez Peterlin, Leopold Okleščen, Marija Kunčič, Jože Florjančič, Marija Kos — uslužbenci okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Novem mestu; Lado Stibrič in Ivan Hren, uslužbenca gozdne uprave v Novem mestu, Alojz Hodnik dimnikar iz Novega mesta, Marija Rauh, gospodinja s Potoka, in Marija Wolfing, gospodinja iz Bučne vasi.

Vodstvo transfuzijske postaje se v svojem imenu kot v imenu bolnikov novomeške bolnišnice iskreno javno zahvaljuje vsem, dosedanjim krovodajalcem, zlasti pa še zavodnemu kolektivu Tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto, v katerem so se vsi člani prijavili med krovodajalce in tudi že oddali kri, s katero rešujejo zdravnički državljanom življenta.

Tone Lavriha

PREKOPA PRAZNIJE

9. junija bomo slovesno praznovali 50-letnico ustanovitve Prostovoljnega gasilskega društva. Ob tej priložnosti bo društvo razvilo prapor pod pokroviteljstvom sekretarja OK ZKS Novo mesto Jožeta Borštnarja. Ta prapor bo prvi v naši občini izmed 14 društev, ki so vključeni v občinsko gasilsko zvezo Trebnje.

Na pomoč!

Na pomoč!

Tone Lavriha

Na pomoč!

Tone Lavriha</p

URAN -

SUROVINA ATOMSKE DOBE

Uran je v naši dobi za izkoriščanje atomske energije pravilno »vsakdanji kruh«. Zato ni čudno, da je pragišča uranove rude danes dragocenejše od zlata in da so nahajališča urana pravcate zakladnice sveta. Nekoč so ljudje drveli v lov za zlatom, danes pa pretikajo za uranom od tečajnih področij do ekvatorja. »Zlato mrzlično« je zamenjala »uranska mrzlična«.

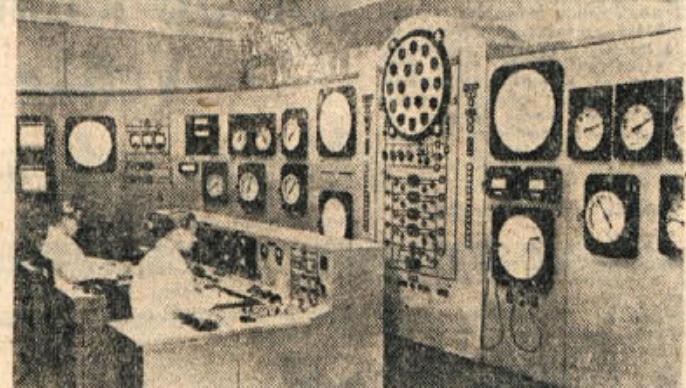
RUDNIK PRED PROPADOM

Inženir Kruba, cesarsko-kraljevski rudarski in topilniški upravitelj in ravnatelj tovarne uranskih barvil v Jahimovu na Češkem je stal pred tovarno in ogledoval velikanski kup odpadkov izlužene rudne jahovine. Ali naj te odpadke spet pomejejo v vodo, kakor so delali doslej? Kaj bi se moglo dobiti iz teh odpadkov, da bi rešili tovarno propada, kajti država ima z njo le izgubo. Nič, prav nič, je obupljen rekel inženir sam sebi, saj so vsi njegovi poskusi s temi odpadki ostali le žalivo prizadevanje. Tukaj so pred 380 leti odprli matični rov, ki je vodil v najboljši rudnik srebra v Evropi. Iz srebra so kovali tolarje. V 70 letih so nakopali 300.000 kg srebra. Kraj je imel leta 1319 400 hiš in od vseh strani so drli vanj lovc srebra. Neekonomsko izkoriščanje rudnega področja je kmalu pokazalo slabe posledice. Ko je kasneje rudnike prevzela država, je nakopal še 100.000 kg srebra, potem ga je pa zmanjkal. V rudnikih so sedaj iskali le še kobalt, nikel, svilec in srebrom, zadnjih 40 let pa se s težavo kopali le uran, neki smolasto črn mineral, v katerem je 1789 nemški kemik Klaproth odkril neki doslej neznan element in ga poimenoval uran. Ta novi element so uporabljali le

NA LOVU ZA URANOM

Ceprav uran nima lastnosti, da bi se kopil na enem mestu, kakor ostale rude, ima pa neko posebnost, zaradi katerega je lahko odprt. Uran je namreč radioaktivен in žarči. Atomni urana izsevajo radioaktivne žarke, brez ozira, v kakšnem stanju je. Lahko ga razčaramo ali pa ohladimo na najnižjo možno temperaturo — neprehonomu izseva svoje žarke. Aparat, ki odkriva v zemlji to dragoceno rudo, je kaj preprost, podoben poljskemu telefonu: po svojem izumite-

drugimi naprednimi državami. Po dvanajstletnem napornem delu je po vsej Jugoslaviji že odprtih blizu 200 nahajališč uranove rude, ki so primerna za izkoriščanje. Sprva skromni začetki se danes nadaljujejo na široki fronti in z najmodernejsimi aparati domače izdelave, posebno z aparati tipa »Lovec«, ki jih izdelujejo, RR tovarne v Nisu. Od rane spomladis do pozne jeseni križajo po državi ekipe iskalcev in raziskovalcev urana, včasih kilometre in kilometre oddaljeni od naselij, noč in dan na



Sliko kontrolne mize in naprav v atomski električni centrali sovjetske akademije znanosti

URANA JE DOVOLJ

Uran, ta neobhodni element za izkoriščanje jedrske tehnike je pravzaprav zelo razširjen element. Če je bil sprva znani le iz rudnika Jahimovo, so ga bili kmalu odkrili velike količine v belgijskem Kongu, Južni Afriki, v Kanadi. Uran je kmalu pokazalo slabe posledice. Ko je kasneje rudnike prevzela država, je nakopal še 100.000 kg srebra, potem ga je pa zmanjkal. V rudnikih so sedaj iskali le še kobalt, nikel, svilec in srebrom, zadnjih 40 let pa se s težavo kopali le uran, neki smolasto črn mineral, v katerem je 1789 nemški kemik Klaproth odkril neki doslej neznan element in ga poimenoval uran. Ta novi element so uporabljali le

lju se imenuje Geigerjev števec. Lovec uranove rude, takozvan prospektor, si obesi okrog vrata la stevec, nataknane na ušesa slušalka, prisloni posebno kovinsko cev na pečevje ali na zmijo in prisluškuje. Če zaslisi v slušalkah praskitanje, je to znak, da je v zemlji uranova ruda. Radioaktivni žarki uranata ustvarjajo namreč v Geigerjevem števku električne impulse, ki v slušalkah odmevajo kot praskitanje. Obořeni s tem aparatom danes na tisoče uranskih »lovecev« pretika za to rudo po vsej zemeljski obli.

* Razen Geigerjevega števca je pa se neki posebni aparat scintilometer, ki je 50 tisočkrat bolj občutljiv kot Geigerjev števec. Z njim se lahko preiskuje ozemlje iz letala ali helikopterja, ali ga pa spustijo v morske globine. Tako so že odkrili sloje uranove rude pod morjem na obalah Floride, Madagaskarja, Ceylona, Avstralije in Sireje. Urana torej ne bo zmanjkal.

URAN V JUGOSLAVIJI

V iskanju uranove rude tudi Jugoslavija ne zaostaja za

delu, iščoč jedrskih surovin. Na hvalo tem našim iskalcem-pionirjem (v teh skupinah so prospektorji, geologi, mineralogi, izpiralc in tehnično osebje) se bo v Jugoslaviji začelo izkoriščanje uranovih rud. S tem bo nastala tudi naša nova industrija za izkoriščanje jedrske energije, naša atomska doba.

Druži predavanje kot vosten in prizadeven gozar, ki je bil med ljudstvom prav priljubljen je s svojimi poskusi s čolnom na vijak postal med dolenjskim ljudstvom tako popularen, da se je se do današnjih časov ohranil nanj spomin med ljudstvom kot na »pleterskega žolnirja« (pač inženirja), čeprav je ljudsko izročilo v teh sto štiridesetih letih moralno večinoma že izumrlo. Kljub temu se je ob pomoči prizadevnih domaćinov zlasti iz Pleterja, Šentjernej in Kostanjevice posredilo zasediti to izročilo še v tolilkem obsegu, da bi za-

Zadnji dve sredi v maju (22. in 23.) je Ljudska univerza v Novem mestu pripravila svojim poslušalcem dvoje prav zanimivih predavanj. Leopold Bergant, psiholog Zavoda za duševne bolezni v Ljubljani, je predaval o duševni higieni. Seznamil je poslušalce predvsem s tistimi duševnimi boleznjemi, ki niso patološkega izvora, ampak psihičnega (razne oblike življenja, življenjskih dogodkov) in katere zdravi sodobna psihološka znanost, medtem ko psihološke duševne bolezni zdravi le medicina. Predavatelj je zlasti razložil, kaj vse je potrebno za duševno zdravje otroka in mladostnika in kako se odpravljajo razne napake. Ima imajo poštiven izvor (mokrenje, sesjanje prstov, grznenje nohtov itd.).

Druži predavanje (23. maj) je imelo naslov Triglavski narodni park.

Predavalja je znana slovenska znanstvenica, referentka za

vrarstvo narave pri Zavodu za spo-

mniško vrarstvo dr. Angela Piskernikova. Z besedo in sklopitimi slikami je popeljala poslušalce v

Dr. Vladimir Murko:

„Pleterski žolnir“ JOSIP RESSEL

in Dolenjska v českem leposlovju

Dne 10. oktobra 1957 poteka stot let, odkar je zaključil v Ljubljani svojo trudopolno življenjsko pot iznajdeval ladijskega vijaka in letošnjo stolnico smrti Tehnički muzej Slovenije, da bi se tudi z njim oddolžil spominu velikega moža, ki je vse svoje življenjsko delovanje opravil na slovenskem ozemlju (iz izjemno nekajletnega službovanja v mornariškem arzenalu v Benetkah). Tudi obe ženi je imel našega rodu (prvo Jakomino Orebič iz Bakra, drugo Terezijo Kastelščevu pa iz staroslovne Višnje gore). Posvetil je znatno število iznajdb potrebam ohranil zlasti iz Krascevcev, podobno tudi obsežne predlage za ponovno pogozditev našega kraša, iznašel je ladijski vijak in to iznajdbo svetovnega pomena preskušal na reki Krki med Šentjernejem in Kostanjevico iznajdbo, ki je pozneje postala pomembna za ves svetovni promet in trgovino ter človeški napredek — ladijski vijak.

S svojim delovanjem kot vosten in prizadeven gozar, ki je bil med ljudstvom prav priljubljen je s svojimi poskusi s čolnom na vijak postal med dolenjskim ljudstvom tako popularen, da se je se do današnjih časov ohranil nanj spomin med ljudstvom kot na »pleterskega žolnirja« (pač inženirja), čeprav je ljudsko izročilo v teh sto štiridesetih letih moralno večinoma že izumrlo. Kljub temu se je ob pomoči prizadevnih domaćinov zlasti iz Pleterja, Šentjernej in Kostanjevice posredilo zasediti to izročilo še v tolilkem obsegu, da bi za-

doščalo za lep in zanimiv elaknek. Sicer bo to izročilo vsebovalo tudi knjiga o Resselu, katero pripravijo za letošnjo stolnico smrti Tehnički muzej Slovenije, da bi se tudi z njim oddolžil spominu velikega moža, ki je vse svoje življenjsko delovanje opravil na slovenskem ozemlju (iz izjemno nekajletnega službovanja v mornariškem arzenalu v Benetkah).

Tudi obe ženi je imel našega rodu (prvo Jakomino Orebič iz Bakra, drugo Terezijo Kastelščevu pa iz staroslovne Višnje gore). Posvetil je znatno število iznajdb potrebam ohranil zlasti iz Krascevcev, podobno tudi obsežne predlage za ponovno pogozditev našega kraša, iznašel je ladijski vijak in to iznajdbo svetovnega pomena preskušal na reki Krki med Šentjernejem in Kostanjevico iznajdbo, ki je pozneje postala pomembna za ves svetovni promet in trgovino ter človeški napredek — ladijski vijak.

(Nadaljevanje prihodnjih)

Novomeški pevci so praznovali

Moški pevski zbor PD Dušan Jereb iz Novega mesta je 19. maja priredil v Straži koncert umetnih, ljudskih in partizanskih pesmi. Pod vodstvom Toneta Marklja so ubrano in s svojo že priznano pevsko kulturno odprli svoj spored v navdušili poslušalce v dvorani Zadružnega doma. Bili so nagrajeni z bogatimi aplavzi in z željo navzočih, naj čimprej spet pridejo gostovati.

Po končanem koncertu so imeli pevci pri Petretu skromno, pa lepo slovesnost: praznovali so 10-letnico obstoja svojega pevskega zborja in 50-letnico svojega požrtvovanega pevovodje Toneta Marklja, pod čigar vodstvom dosegel tako lepe uspehe.

Načelnik pevske sekcije Mirk Drenovec je poskrabil pevce in njihove goste, na kratko orisal 10-letno delo društva, zatem pa razdelil diplome in priznanja. Posebno priznanje z diplomo so prejeli trije: Avgust Jazbinšek, Ferdo Gernedelj in Tone Markelj. Diplome za 10-letno delo pri zboru je prejelo 6 članov (Mirk Drenovec, Vili Skok, Mile Strajnar, Rudi Mraz, Janko Strumbelj in Riko Urh). 10 članov pa za 5-letno udejstvovanje pri zboru. Po razdelitvi diplom je odlikovanec v vsem pevem ob 10-letnici zborja in Tonetu Marklju za 50-letnico čestital predsednik PD Dušan Jereb književnik Severin Sali, v imenu odlikovanec se je pa zahvalil prejšnjim dolgoletnim članom pevskega zborja in predsednik društva Dušan Jereb, zbrinjal poslanec Avgust Jazbinšek. V topilih, domačih besedah je orisal pomen kulturnoprosvetnega dela, pomen, ki ga za to delo imajo v Novem mestu »Jerebovec« in še posebej poudaril plemeniti nameni in pomen pevskih zborov in lepoto naših pesmi. Bila je to res lepa, intimna prisrčna proslava.

Zboru ob njegovih 10-letnici čestitalo tudi vsi, ki smo že tolikokrat čuli naše priljubljene pevce z novomeškega oda in jim želimo novih uspehov. Enako pa tudi pevovodji Tonetu Marklju ob njegovem lepem živiljenjskem jubileju!



Spomin na zlet bratstva in enotnosti v Bihaču: pogled na skupino nastopajoče mladine iz treh bratskih republik

OKROGLE

KRIZA V OBRTNIŠTVU

»No, kako ti gre posel?«

upraša obrtnik svojega prijatelja obrtnika.

»Slabo! Ce mi bo šlo tako

naprej, bo moja davčna prijava

na nadzadnje še resnična.«

REKLAMA

Charli Chaplin je bil na visti svoje slave; njegovo ime je poznal ves svet. Neka tovarna čevljev je to izkoristila za reklamni oglas: »Chaplin nosi čevlje naše tovarne«

PROFESORSKA »JAGODA«

Ko je znana slovenska znanstvenica dr. Angela Piskernikova poučevala na novomeški gimnaziji prirodopis, je popeljala nekega dne svoje dijake na ekskurzijo na Hmeljnik. Dan prej jim je v soli govorila o raznih oblikah rastlinskih plodov in omenila, da so buče pravzaprav jagode bučne rastline. No, grede na ekskurzijo zagledajo v Bučni vasi na nekem vrtu čudovita debela buče. Pa pravi profesorica Piskernikova dijakom navdušeno: »Sedaj pa le poglejte: kakšne čudovite jagode!«

Pa se oglaši kmet z vrtu:

»Kristus nebeski, take debele

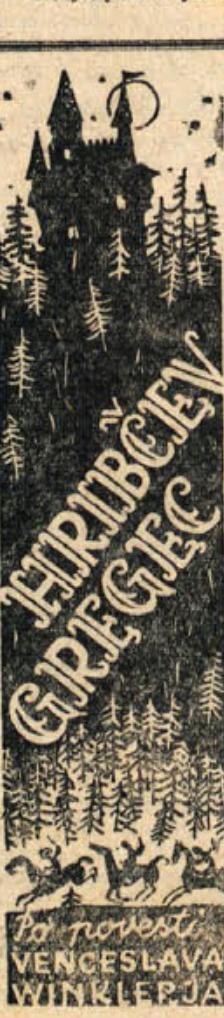
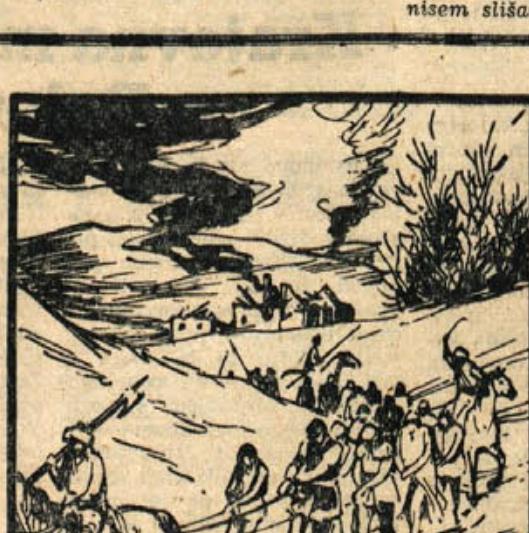
neumnosti pa še svoj živ dan

ni sem slišal!«

— Kako ti gre?

— Hvala, dobil sem milijon...
— Cestitam!

— ...enot penicillina!



45. Beg Malko je planil v dolino kot vihar. Konji so zaropotali po stari skalnatni poti, se vsuli po stezah v vasi in razsejali ogenj in krik po hišah. Ljudje so bežali v tabore in čez jezero. Tu in tam je zadeba tropla konjenikov na grujo bežecih kmetov. Kmetje so vedeli, da ne morejo priskakovati usmiljenju, borili so se do zadnjega in tudi marsikater je zelen se zvrnil v sneg.

Na Kržini gori se je kadila grmada, čeprav nekoliko pozno. Brzi sli so odnesli sproščilo o turškem prihodu na Kras. Ognjen žar se je širil za njimi in potrejval novico.

Za divjajočim krdelom pa se je vlekel trop ujetnikov. Zaradi dejstva so bile poti spolzke in drsela je ljudem in živalim...

46. Zadnjemu krdelu z ujetniki so se pridružili mnogi ranjeni Turki. Bili so to divji ljudje, okrvavljeni in polni ran. Zadovoljno so ogledovali ujetnike. Te bodo že lahko varovali: Zlahka jih bodo prispeli v Bosno.

Ko je Grgec videl te poglede, se je čudil, da oskrbniku se ni upadel pogum. Tekla sta drug poteg drugega, toda Grgec je bil šibkejši in je skoraj omagoval. Ko je tekel za konjem, so rasle temne podobe pred njim: jančar bo Jančar! Toda se čamom, ko je videl, da v vseh strani bije plati zvezna da se ljudi branijo in tolčajo, je nemadoma razumevali ujetnike skozi Cerknico. Je ponekad ogen